Име на практиката: Изключване и включване в черния списък на икономическите оператори

Държава:

Малта

Категория на практиката:

- Системи и инструменти
- Механизми за налагане на санкции

За контакт:

- Отдел „Обществени поръчки", Министерство на финансите
- https://contracts.gov.mt/en/Pages/Home-DepartmentOfContracts.aspx
- info.contracts@gov.mt

Противопоставени са рисковете от измами

- **Избягване или манипулиране на процедури за възлагане на обществени поръчки**
- **Тайно споразумение**

Контекст и цели

През 2016 г. правителството на Малта въведе Регламенти за обществените поръчки (PPR), които обхващат етапа на изключване, подбор и списъка с кандидати за следващ етап на процесите на обществени поръчки, предприети от възлагащите органи. Това транспонира изискванията на Директива 2014/24/ЕС на ЕС за обществените поръчки в малтийското законодателство. Съгласно част VI от PPR на нито един икономически оператор или подизпълнител не може да бъде възложена обществена поръчка, ако подлежи на някое от основанията за изключване или включване в черния списък.

Чрез PPR Съветът за преглед на обществените поръчки и Търговският трибунал бяха създадени за надзор на изключването и включването в черния списък на икономическите оператори.

Изключването и включването в черни списъци помага за ограничаване на несигурната заетост, а също така позволява изключването на компании или лица, осъдени за корупция, измами, пране на пари, укриване на данъци, укриване на вноски за социално осигуряване на служителите, организирана престъпност, заетост на непълнолетни, непрофесионално поведение и нарушаване на конкуренцията.

Описание на практиката

PPR очертават основанията за изключване и включване в черния списък на икономическите оператори от процедурите за възлагане на обществени поръчки. Никой икономически оператор или подизпълнител няма да получи обществена поръчка, ако е предмет на каквато и да било причина за изключване или включване в черния списък. Ако даден подизпълнител е изключен или включен в черния списък, директорът на отдела по обществените поръчки или органът, отговорен за тръжната процедура, изисква писмена информация, че икономическият оператор заменя подизпълнителя в рамките на определен срок, в противен случай икономическият оператор автоматично се изключва от възлагането на поръчката.

Изключването и включването в черния списък на икономическите оператори представляват две отделни процедури.

Прилагането на процедурата следва посоченото в Директива 2014/24/ЕС на ЕС и се основава на срещи със заинтересовани страни, включително министерства, Съвета за преглед на обществените поръчки (PCRB) и Кабинета на главния прокурор.

Изключване на икономически оператори

Органът, отговорен за тръжната процедура, трябва да изключи икономически оператор от процедура за възлагане на обществени поръчки, когато той или член на административния, управителния или надзорния орган на икономическия оператор са осъдени с влязла в сила присъда, свързана с:

- **участие в престъпна организация;**
- **корупция;**
- **измама;**
- **терористични/финансови престъпления;**
- **изпиране на пари;**
- **детски труд и други форми на трафик на хора;**
- **неспазване на задължения относно данъци или вноски за социално осигуряване.**

Що се отнася до последната точка, такова изключване вече не следва да се прилага, ако икономическите оператори плащат или сключват обвързващо споразумение за плащане на всички свои непогасени и бъдещи вноски.

Периодът на изключване е пет години, считано от датата, на която решението е станало окончателно.

Обществената поръчка не се възлага на икономически оператор, който по време на процедурата за възлагане:

- **е в несъстоятелност или е обект на производство по несъстоятелност или ликвидация;**
- **се намира в положение на конфликт на интереси;**
- **е участвал в подготовката на процедурата за възлагане на обществената поръчка.**

Органите, отговорни за тръжната процедура, изключват икономическите оператори по всяко време на процедурата, ако се установи, че икономическият оператор е извършил, преди или по време на процедурата, някоя от дейностите, които са основание за изключване. Икономическите оператори се изключват също, ако пропуснат да разкрият своето участие в някоя от гореспоменатите дейности.

Икономическите оператори може да бъдат отстранени от изключване, ако представят доказателства, че са предприели достатъчно мерки, които доказват тяхната надеждност, въпреки наличието на основания за изключване. Ако такива доказателства се считат за достатъчни от органа, отговорен за тръжната процедура, те няма да бъдат изключени. Това не важи, ако изключването е установено с окончателно решение.
Всеки икономически оператор, който се чувства ощетен от дадено решение, може да подаде възражение пред Съвета за преглед на обществените поръчки.

Включване на икономически оператори в черни списъци

Налице са два вида черни списъци:

1) **Черни списъци от директора по обществените поръчки**

Директорът по обществените поръчки има пълномощията да постави даден икономически оператор в черния списък, когато икономическият оператор:

- **е обявен за виновен от който и да е съд или трибунал за престъпление, свързано с трудовото право;**
- **е осъден за престъпление, свързано с професионално поведение, което поставя под съмнение неговата/нейната почтеност;**
- **е сключил споразумения с други икономически оператори, целящи нарушаване на конкуренцията;**
- **е показал значителни или постоянни недостатъци при изпълнението на съществени изисквания в дадена обществена поръчка или публичен договор за концесия, които са довели до предсрочно прекратяване на този договор, щети или други подобни санкции;**
- **е предоставил подвеждаща информация, която може да окаже съществено влияние върху решения относно изключване, подбор или възлагане на поръчка;**
- **неправомерно е повлиял на процеса на вземане на решения на възлагащия орган, за да получи поверителна информация, която може да има неправомерни предимства в процедурата за възлагане на обществената поръчка;**
- **е в нарушение на приложимите задължения в областта на екологичното, социалното и трудовото право.**

Икономическият оператор получава информация за решението да бъде включен в черния списък чрез препоръчано писмо, в което се излагат подробно съответните основания.

Ако се почувства ощетен от такова решение, може да подаде възражение пред Търговския трибунал. Трябва да представи доказателства, че е предприел достатъчно мерки, за да докаже своята надеждност, въпреки наличието на основания за изключване. Ако тези доказателства се считат за достатъчни, няма да бъде включен в черния списък. Това не важи, ако изключването е установено с окончателно решение. Черният списък ще бъде в сила в продължение на две години, считано от датата на решението. Веднъж попаднал в черния списък, операторът вече не може да спори за премахване от черния списък.

2) **Включване в черен списък от директора по заетостта и колективните трудови правоотношения**

Директорът по заетостта и колективните трудови правоотношения може да поиска от Търговския трибунал да постави даден икономически оператор в черния списък, ако:

- **не е предоставил на своите служители писмен договор за изпълнението на услуги;**
- **не е предоставил на своите служители подробен фиш за заплата;**
- **не е депозирал надници или заплати чрез директно плащане в банковата сметка на служителя;**
- **не е предоставил съответните банкови извлечения за депозит на надници и заплати, както и копия на подробните платежни ведомости, които трябва да бъдат предоставени, както и когато се изисква от Министерството на заетостта и колективните трудови правоотношения;**
- **е подизпълнител на обществена поръчка на друго лице, което наема същите служители на главния изпълнител, за да изпълняват същите или подобни задължения за изпълнението на споменатата обществена поръчка;**

Икономическият оператор се информира относно искането с препоръчано писмо и има двадесет дни, за да отговори.

След оценка на всички доказателства и след разглеждане на всички становища, представени от страните, Търговският трибунал решава дали да се присъедини към, или да отхвърли искането на директора по заетостта и колективните трудови правоотношения за включване на даден икономически оператор в черния списък. Периодът на включване в черния списък е между шест месеца и една година. Ако икономическият оператор повтори нарушението, периодът на включване в черния списък е между една и три години.

Всички съществуващи договори, подписани от органите на централната власт, възлагащите органи и органите, регулирани от публичното право, с лица, които са попаднали в черния списък, се прекратяват незабавно без никакво обезщетение.

Информация относно изключването и включването в черния списък

Окончателните решения относно основанията за изключване се оповестяват публично.

Отделът по обществените поръчки или отделът по заетостта и колективните трудови правоотношения може да бъдат информирани за нарушения, които биха представлявали основание за включване в черния списък. Те оценяват доказателствата, след което могат или не да започнат разследване от отдела за съответствие и наблюдение.

Ако е взето решение за изключване или включване в черния списък на даден икономически оператор, обществените възлагащи органи се информират чрез циркулярно писмо за обществените поръчки, което е достъпно и на уеб сайта на отдела по обществените поръчки. Изключването или включването в черния списък изтича след срока, определен в циркулярното писмо.

В допълнение към тази публично достъпна и споделена информация възлагащите органи може да се свържат с отдела по обществените поръчки, за да преценят дали икономическият изпълнител е бил изключен, или включен в черния списък.

Всяко лице, което сключи договор с изключен или включен в черния списък икономически оператор, е виновно за нарушение и подлежи на наказание с глоба в размер не по-голям от две хиляди евро (2000 EUR).

Възложените обществени поръчки под текущия национален местен праг от 139 000 EUR се публикуват на всеки шест месеца в Държавен вестник и впоследствие се оценяват от отдела по обществените поръчки. Поръчки над този праг се възлагат със съдействието и под надзора на отдела по обществените поръчки, който също гарантира спазването на PPR.

Икономическият оператор може да се подложи на мерки за „реабилитиране по своя инициатива“ през цялата процедура и срок на изключване. Няма възможност за „реабилитиране по своя инициатива“ за икономически оператори, включени в черния списък на базата на DIER.

Уникални характеристики

- **Изключване и включване в черния списък на икономическите оператори не само за икономически престъпления, но и за трудовоправни нарушения**
- **Централизирано управление на повечето обществени поръчки чрез отдела по обществени поръчки**
- **Специален трибунал (Търговски трибунал) за обжалване в случаи на включване в черен списък**
- **Съветът за преглед на обществените поръчки – независим орган, изцяло посветен на средствата за защита на обществените поръчки, включително, но не само, жалби на основание за изключване**

Резултати и постижения

- **Една компания в черния списък, две изключени лица**
- **Повишена прозрачност, социални придобивки поради намалена корупция и по-високо качество на обществените поръчки**
- **Предотвратяване на икономическата престъпност чрез конкретен механизъм за налагане на санкции и накърняване на репутацията чрез „посочване и порицаване“**
- **Въздействие върху по-добрите условия на труд и основа за по-нататъшни инициативи относно минималните изисквания за обществени поръчки, разширяващи ролята на социалните поръчки, поети от отдела по обществени поръчки в неговата функция**

Ключови фактори за успех

- **Сътрудничество с различни заинтересовани страни**
- **Ясна комуникация с властите относно механизма за изключване и включване в черния списък**
- **Роля на отдела по обществени поръчки като централизиран орган**

Възникнали предизвикателства и взети поуки

- **Първоначално противопоставяне от страна на икономическия оператори**
- **Интегриране на механизма за изключване и включване в черните списъци в съществуващите правни и институционални структури**

Потенциал за прехвърляемостта

- **Малта е сравнително малка държава с немного заинтересовани страни**
- **Обществените поръчки са много централизирани и стандартизирани**
- **Участващите страни са част от малка мрежа и се познават добре**
- **Други страни може да са изправени пред по-голям брой изключвания и включване в черни списъци и да изискват различно устройство**